

3. Панасюк Б. Я. Державна планова система України: історія становлення та розвитку / Б. Я. Панасюк. – К.: КНЕУ, 2005. – 412 с.

Борис Язлюк

Тернопільський національний економічний університет

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ПРОГРАМИ ЗНИЖЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ РОЗХОДЖЕНЬ ТА АСИМЕТРІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

В сучасних умовах невизначеності та порушених конфліктами ситуацій перед якими опинилась Українська економіка, а також економічної кризи і коли рівень бідності та безробіття населення зростає щодня та відчуття рівня соціальної незахищеності, досягли рекордних максимумів актуалізує необхідність ефективного регіонального розвитку як інструменту діагностики рівня й динаміки розвитку регіону з метою виявлення пріоритетних напрямків і резервів росту й прийняття обґрунтованих і найбільш ефективних управлінських рішень.

Основна суть управління процесом збалансованого регіонального розвитку полягає в цілеспрямованому впливі органів управління на соціально-економічні процеси, що протікають у регіоні. Найбільш важливими завданнями усіх адміністрацій регіонів є зростання якості життя населення, у тому числі за рахунок вирішення найбільш актуальних для регіону проблем в економіці й соціальній сфері. Для виявлення зазначених проблем необхідна налагоджена система моніторингу соціально-економічного розвитку регіону. Процеси соціально-економічних перетворень у регіоні, ускладнення взаємозв'язків ринкових суб'єктів господарювання, інтенсифікації інформаційних потоків у регіоні вимагають адаптації системи регіонального моніторингу до сучасних умов розвитку.

На сьогоднішній день усі складності формування соціально-економічної політики, що проводиться регіональними органами влади, багато в чому обумовлені відсутністю достатньої інформації, що дозволяє мати просторове уявлення про протікання соціально-економічних процесів у регіоні. Наявність просторової асиметрії за рівнем соціально-економічного розвитку, що визначається як стійкі розриви в умовах і результатах соціально-економічного розвитку територій регіону, спричиняє виникнення протиріч у вирішенні питань територіального розвитку й веде до зниження рівня ефективності управління регіоном. Моніторинг на рівні муніципальних утворень регіону

повинен у максимальному ступені задовольняти потреби органів регіонального й муніципального управління в інформації про хід процесів, що протікають у соціально-економічних системах територій.

Процесний підхід до організації моніторингу дозволяє: розглядати процес моніторингу соціально-економічного розвитку з погляду доданої цінності інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління; оцінити досягнення результатів моніторингу і їх результативності; постійно поліпшувати процес моніторингу.

Аналіз існуючої системи моніторингу соціально-економічного розвитку в регіоні виявив, що приділяється недостатня увага проблемі нерівномірності протікання соціально-економічних процесів в муніципалітетах, а також діагностиці соціально-економічних проблем населення в окремих муніципальних утвореннях регіону. У зв'язку із цим пропонується проводити моніторинг і оцінку рівня соціально-економічного розвитку муніципальних утворень регіону на основі наступних методичних підходів до організації:

1) використання інтегральних показників рівня соціально-економічного розвитку муніципальних утворень регіону по основних компонентах соціально-економічного розвитку;

2) використання деприваційного підходу до оцінки рівня соціально-економічного розвитку муніципальних утворень, що дозволяє оцінити ступінь депривірованості населення муніципальних утворень в забезпеченні необхідними матеріальними благами й соціальними послугами. Пропоновану процедуру моніторингу варто проводити в розрізі муніципальних утворень із періодичністю - один раз в 3 роки;

3) використання показників диференціації й асиметрії соціально-економічного розвитку регіону. Використання даних показників дозволяє виявити ступінь нерівномірності соціально-економічного розвитку територій регіону за конкретними проблемно-змістовними блоками, визначити пріоритетні траєкторії розвитку, обґрунтувати розподіл коштів регіонального бюджету між різними муніципальними утвореннями.

З метою оптимізації процесу моніторингу соціально-економічного розвитку й підвищення якості надаваної інформації пропонуємо наступні рекомендації:

- створення інформаційно-аналітичної системи, що дозволяє сформувати інтегрований інформаційний ресурс про соціально-економічне положення муніципальних утворень, що формувався б на базі показників як статистичної, так і відомчої звітності й результатів додаткових моніторингових досліджень (проведених відповідно до потреб органів місцевого самоврядування) і дозволяв би вирішувати питання, пов'язані із протиріччями різномірної інформації, що надходить з різних джерел (шляхом узгодження результатів

досліджень) на базі методологічної й технологічної сумісності, узгодження строків надання даних, видів класифікаторів, принципів і форм поширення й опису даних з метою підвищення якості надаваних даних;

- підвищення оперативності надходження й обробки даних про розвиток муніципальних утворень, що забезпечують процес своєчасного прийняття управлінських рішень;

- розширення статистичної бази показників і використання більш широкого часового проміжку дослідження, що дозволить простежити тенденції для виявлення напрямків розвитку;

- розвиток методичних підходів до організації моніторингу ефективності й результативності проектів і програм, реалізованих на території. Потрібен перегляд і актуалізація методик оцінки впливу програмних заходів на рівень економічного й соціального розвитку в регіоні;

- подолання асиметрії інформаційного забезпечення адміністрацій муніципальних утворень;

- розробка регламенту проведення моніторингу муніципальних утворень регіону;

- розвиток сучасних інформаційних технологій передачі й зберігання інформації.

Реалізація даних заходів, на наш погляд, дозволить підвищити якість наданої інформації й рівень інформаційно-аналітичного забезпечення органів управління регіоном.

Результати проведеного дослідження з соціально-економічного розвитку муніципальних утворень регіону дозволяють сформулювати систему заходів програми зниження територіальних розходжень якості життя населення. Нами пропонується диференційована система заходів щодо відношення до груп муніципальних утворень із різним рівнем якості життя населення:

1) муніципальні утворення з рівнем якості життя населення вище за середнє:

- більш ефективне використання наявних ресурсів на соціальні цілі (оптимізація неефективних видатків на освіту, охорону здоров'я);

- модернізація житло-побутової інфраструктури (будівництво малоповерхового житла, доріг);

2) муніципальні утворення із середнім рівнем якості життя населення:

- активний розвиток діяльності по підвищенню благоустрою;

- підвищення забезпеченості населення об'єктами соціальної інфраструктури;

- підвищення якості надаваних соціальних послуг;

- розвиток самозайнятості на основі традиційних промислів;

3) муніципальні утворення з рівнем якості життя населення нижче

середнього:

- розширення можливостей переселення;
- розробка програм по працевлаштуванню безробітних громадян;
- розробка програм, спрямованих на профілактику захворювань.

Вирішення цих завдань орієнтовано на поліпшення умов життєдіяльності населення й, як наслідок, підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону.

Ірина Любезна, Тарас Баранкевич

Тернопільський національний економічний університет

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗНИЖЕННЯ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У ПОВІТРЯ

Промислове підприємство на всіх стадіях виробництва, а саме від стадії видобутку і використання сировини, перетворення і переробки відходів, безпосередньо взаємодіє з довкіллям. Будь-яке промислове підприємство є джерелом забруднень атмосфери. Так із зростанням промислових потужностей зростають обсяги споживання природних ресурсів, збільшується кількість накопичених токсичних відходів, зростають обсяги викидів (скидів) шкідливих речовин.

На сьогоднішній день зростають вимоги до екологічності самого виробництва, його безпечності для довкілля, працівників і суспільства. Відповідно до цього системи менеджменту промислових підприємств все частіше розробляються в інтегрованих формах, що дає змогу враховувати і гармонійно поєднувати різні аспекти виробничої діяльності.

Для забезпечення збалансованого розвитку менеджменту підприємств необхідно формувати екологоорієнтовані стратегії та впроваджувати ефективні та екологічно технології, що в свою чергу забезпечить зменшення екодиструктивного впливу на навколишнє природне середовище без блокування економічного та технологічного розвитку підприємства [3]. У зв'язку з цим, екологічний менеджмент є ефективним інструментом управління, що забезпечує екологічно гармонійний розвиток підприємств сучасних форм господарювання.

Дотримання і виконання розроблених і законодавчо закріплених правових, технічних, екологічних, економічних, соціально-психологічних вимог у процесі виробничої діяльності вимагає створення на підприємстві системи, яка займається адміністрування екологічно спрямованих робіт і проектів, а також несе відповідальність за результати їх виконання. Важливими умовами її